

28.5.2004

Opetusministeriö

OPETUSMINISTERIÖN TILINTARKASTUSKERTOMUS VUODELTA 2003

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tänään päättänyt antaa opetusministeriön tilintarkastuksesta varainhoitovuodelta 2003 tämän tilintarkastuskertomuksen. Tarkastuksen ovat suorittaneet ylitarkastaja Pekka Ihalainen ja ylitarkastaja Aino Niemi, ja sitä on valvonut tarkastuspäällikkö Hannu Taunula.

Tarkastus on suoritettu tarkastusviraston tilintarkastusohjeen mukaisesti, ja se on kohdistunut opetusministeriön tilinpäätökseen, tilinpäätöstietojen perustana olevaan kirjanpitoon ja muuhun laskenta-toimeen, sisäiseen valvontaan sekä talousarvion ja sitä koskevien keskeisten säännösten noudattamiseen.

Tarkastuksen perusteella esitetään seuraavaa.

BUDJETOINTIMENETTELYT

Yliopistojen toimintamenomomentille on kirjattu arvonlisäveromenoja noin 2,6 milj. euroa. Kirjaukset liittyvät toimintamenoihin tuloutetuilla lahjoituksilla ja vastaavalla rahoituksella tehtyihin hankintoihin sekä Suomen Akatemialta veloitetujen yleiskustannusten arvonlisäverosuuden oikaisuun arvonlisäveromomentilta toimintamenomomentille. Arvonlisäveromenoja ei ole toimintamenomomentille budjetoitu, joten opetusministeriön tulee selkeyttää budjetointia näiltä osin. Asiasta on huomautettu jo vuoden 2002 tilintarkastuskertomuksessa.

Opetusministeriön maksupisteenä toimivalle Näkövammaisten kirjastolle on vuoden 2003 talousarviossa myönnetty hintatukea 216 000 euroa, mikä on käytetty kokonaisuudessaan. Maksuperustelain 7 §:n mukaan valtion talousarviossa voidaan osoittaa määräraha liiketaloudellisin perustein hinnoiteltujen suoritteiden hintojen alentamiseksi.

si. Koska kirjaston maksullinen palvelutoiminta koostuu lähes kokonaisuudessaan julkisoikeudellisten suoritteiden tuottamisesta, ei toiminnan alijäämäisyyden ongelmaa voida ratkaista hintatukimenettelyn avulla, vaan joko maksuperustelain 8 §:ssä säädetyllä tavalla tai säätämällä maksujen perusteesta kirjastoa koskevassa laissa.

Myös ministeriön maksupisteenä toimivalle Valtion elokuvatarkastamolle on vuoden 2003 talousarviossa myönnetty hintatukea, vaikka elokuvatarkastamon maksullinen toiminta koostuu pääosin julkisoikeudellisten suoritteiden tuottamisesta. Hintatukea myönnettiin vuonna 2003 182 000 euroa ja sitä käytettiin noin 120 000 euroa. Lisäksi käytettiin vuodelta 2002 siirtynyttä hintatukea noin 66 000 euroa. Ministeriön tulee selkeyttää budjetoitimenettelyä myös elokuvatarkastamon osalta.

TILINPÄÄTÖS

Tilinpäätöslaskelmat, liitetiedot ja laskelmien tarkastelu

Tilinpäätöslaskelmien sisältöä ja esittämistapaa sekä niiden perustana olevaa kirjanpitoa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, onko tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot laadittu olennaisilta osin oikein.

Tilinpäätöslaskelmat, jotka koostuvat talousarvion toteutumalaskelmasta, tuotto- ja kululaskelmasta sekä taseesta, on tarkastuksessa todettu laadituiksi säännösten mukaisesti.

Tilinpäätöslaskelmien liitteenä esitetyt tiedot on tarkastuksessa todettu esitetyiksi talousarvioasetuksen edellyttämällä tavalla.

Tilinpäätösasiakirjassa on esitetty tilinpäätöslaskelmien tarkastelu talousarvioasetuksen mukaisesti.

Tuloksellisuuden kuvaus ja maksullisen toiminnan kannattavuustiedot

Tuloksellisuuden kuvauksen taloudellisuus-, tuottavuus-, kustannus-, ja suoritetietojen sekä kustannusvastaavuuslaskelmien sisältöä ja esittämistapaa ja edellä mainittujen tietojen perustana olevaa laskentatointia on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, sisältävätkö tuloksellisuuden kuvaus ja kustannusvastaavuuslaskelmat olennaisilta osin oikeat ja riittävät tiedot. Tarkastus ei ole kohdistunut tilinpäätöksen vaikuttavuustietoihin.

Tuloksellisuuden kuvauksessa esitetyt päämaksupisteen tulosalueittaiset kustannustiedot ja tiliviraston suoritettiedot ovat luotettavia. Taloudellisuus- ja tuottavuustietoja tai niitä korvaavia tulosalueittaisia kustannustietoja tulisi esittää myös muiden kuin päämaksupisteen osalta sekä vertailutiedot kahdelta edelliseltä vuodelta nykyistä kattavammin, joten esitetyt tiedot ei voida pitää riittävinä.

Maksullisen toiminnan vuositulosta kuvaavat tiedot kustannusvastaavuuslaskelmissa ovat luotettavia ja riittäviä. Hintatukea koskevan tiedon osalta on kuitenkin todettava, että vuoden 2003 talousarviossa on osoitettu yhteensä noin 400 000 euroa määrärahoja maksuperustelain 7 §:n vastaisesti julkisoikeudellisten suoritteiden hintojen alentamiseksi, johon tarkoitukseen määrärahat on myös käytetty tai siirretty käytettäväksi vuonna 2004.

SISÄINEN VALVONTA

Sisäistä valvontaa on arvioitu riskianalyyssissä ja tarkastettu kirjanpidon ja muun laskentatoimen tarkastuksen yhteydessä sekä harkinnanvaraisten valtionavustusten ja ministeriön maksupisteenä toimivan Näkövammaisten kirjaston tarkastuksen yhteydessä.

Ministeriön on syytä jatkaa päämaksupisteen kustannuslaskennan kehittämistä niin, että se kykenee raportoimaan myös tehtävä- tai toimintokohtaiset kustannukset vertailutietoineen viimeistään valtion tulosohjaus- ja tilivelvollisuusudistuksen mukaisessa aikataulussa. Myös muiden maksupisteiden osalta toiminnan tuloksellisuuden kuvausta ja tunnuslukujen esittämistä ministeriön toimintakertomuksessa tulisi edelleen kehittää.

Harkinnanvaraisten valtionavustusten sekä Näkövammaisten kirjaston tarkastuksessa on tullut esiin puutteita, joiden korjaamiseksi ministeriön on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin.

**TALOUSARVION JA SITÄ KOSKEVIEN KESKEISTEN SÄÄNNÖSTEN
NOUDATTAMINEN**

Tarkastuksen perusteella voidaan lausua, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu.

Tarkastusneuvos, JHTT

Erkki Pitkänen

Ylitarkastaja

Pekka Ihalainen

TIEDOKSI Valtiontilintarkastajat
Valtiovarainministeriö
Opetusministeriön kansliapäällikkö
Valtiokonttori